

Styre: Fakultet for kunst, musikk og design

Styresak: 52/21 orienteringssak

Møtedato: 10.juni 2021

Dato: 25.mai 2021

Arkivsaknr:2020/6127

Ph.d.-utdanningsmelding 2020

Bakgrunn:

Som en del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding, ba FIA (Forsknings- og innovasjonsavdelingen) i brev fra 5.februar 2021 om at det ble utarbeidet egne meldinger for de fakultetsvise ph.d.-programmene. Dette gjaldt både de vitenskapelige ph.d.-programmene og ph.d.-programmet innen kunstnerisk utviklingsarbeid. FIA fant det naturlig at ph.d.-programmernes meldinger ble behandlet av de respektive programstyrene, for KMDs del Forskerutdanningsutvalget.

Nytt av året i ph.d.-utdanningsmeldingene var at status for arbeidet med systematisk kvalitetsarbeid skulle omtales spesifikt. Dette som et ledd i økt oppmerksomhet mot den kontinuerlige kvalitetsutviklingen i ph.d. -utdanningen ved UiB. Ph.d.-utdanningsmeldingen skulle ikke være lengre enn fem sider. Punktene under ble bedt belyst:

- Opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger og frafall
- Korona-pandemiens påvirkning på ph.d.-utdanningen ved fakultetet
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet.
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid
- Hvordan man vurderer om fakultetets regler, emne kategorier og emneportefølje for opplæringsdelen utgjør gode rammer for ph.d.-utdanningen som helhet
- Hvordan man evaluerer faste emner som blir tilbudt
- Hvordan man bruker resultatene som fremkommer i den årlige analysen av Kandidatundersøkelsen

Ph.d.-utdanningsmeldingen for 2020 ble utarbeidet i perioden februar -mai 2021 og sendt til frist fra KMD til FIA 18.mai 2021. Ph.d.-utdanningsmeldingen ble sendt på sirkulasjon til Forskerutdanningsutvalget før oversendelsen. Med dette legges den fram for Fakultetsstyret til orientering.

Frode Thorsen
dekan

Synnøve Myhre
fakultetsdirektør

Vedlegg: Ph.d.-utdanningsmeldingen 2020

Ph.d.- utdanningsmelding 2020

En overordnet vurdering av Ph.d. -utdanningen ved Fakultet for kunst, musikk og design

INNLEDNING:

Fakultet for kunst, musikk og design (heretter omtalt KMD) rommer både kunstnerisk utviklingsarbeid og vitenskapelig forskning. Kunstnerisk utviklingsarbeid inkluderer samtidskunst, design og utøvende og skapende musikk. Vitenskapelig forskning er innen feltene musikkterapi, musikkvitenskap og musikkpedagogikk. Fakultetet legger til rette både for spesialisering og samarbeid mellom ulike fagfelt og forskningstradisjoner, og for ulike former for offentliggjøring og dokumentasjon. I handlingsplanen for forskerutdanningen ved KMD, revidert i januar 2021¹, heter det at KMD ønsker å:

- bygge et sterkt miljø for kunstnerisk utviklingsarbeid og vitenskapelig forskning hvor ulike tilnærminger møtes og utvikles
- ha ph.d.-utdanning med god nasjonal og internasjonal rekruttering til alle KMDs fagfelt
- styrke forskeropplæring og veilederkompetanse i fagmiljøene
- styrke varig dokumentasjon av fagfelleverdert kunstnerisk utviklingsarbeid
- utvikle prioriterte satsingsområder gjennom strategisk fordeling av stipendiatstillinger
- ta ansvar for og bidra aktivt i det nasjonale miljøet for kunstnerisk utviklingsarbeid

Ph.d.-utdanningsmeldingen fra KMD er for 2020 er basert på handlingsplanen for forskerutdanningen, Forskerutdanningsutvalgets (FUU) sakslister og referater fra i alt seks møter i 2020, samt behandling av meldingen i FUU, på sirkulasjon. KMDs handlingsplan for forskerutdanning bygger videre på KMDs strategi 2018–2022 og UiBs sentrale handlingsplan for forskerutdanning 2016–2022. Forskerutdanningen ved KMD administreres etter to fakultetsspesifikke ph.d.-forskrifter ²og programbeskrivelser³, i tillegg til den sentrale forskriften for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen⁴: Graden philosophiae (ph.d) i kunsterisk utviklingsarbeid ble opprettet i 2018. Fakultetene har ikke mulighet for å ha mer enn ett ph.d.- program. Derfor er det inngått en samarbeidsavtale med Det humanistiske fakultet om administrering og oppfølging av de vitenskapelige ph.d.-kandidatene tatt opp ved til Griegakademiet.

Det er tre institutter ved KMD; Institutt for musikk- Griegakademiet, Kunstakademiet - Institutt for samtidskunst og Institutt for design. Instituttene er forholdsvis små og miljøene tette. Det muliggjør tett oppfølging av stipendiatene, både faglig og administrativt. Alle stipendiater blir fulgt opp med medarbeidersamtaler av instituttledere. Det arrangeres et månedlig ph.d.-forum på tvers av instituttene. Programstyret for forskerutdanningen ved KMD er Forskerutdanningsutvalget (FUU), ledet av prodekan for forskning, professor Anne Helen Mydland. Ansatte med både kunstnerisk og vitenskapelig kompetanse, og både vitenskapelige stipendiater og KU-stipendiater er representerte.

---

¹ [Revidert handlingsplan for forskerutdanningen.pdf \(uib.no\)](#)

² [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) i kunstnerisk utviklingsarbeid ved Universitetet i Bergen - Lovdata](#)

³ [programbeskrivelse_phdhf - uten_fotnoter .pdf \(uib.no\)](#)

⁴ [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen - Lovdata](#)

Etter opprettelsen av KU-programmet i 2018 har fakultetet arbeidet med rutiner og systemer for ph.d.-utdanningen. FUU er det viktigste organet i dette arbeidet.

STATUS:

Når det gjelder opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger og frafall i løpet av 2020, kan følgende rapporteres:

- Totalt antall ph.d.-stipendiater pr. 31. desember 2020 ved KMD: **33**
- **13** av disse var i det vitenskapelige ph.d.-programmet og **21** stipendiater var i ph.d.-programmet kunstnerisk utviklingsarbeid
- Det ble i 2020 tatt opp seks nye stipendiater ved KMD. Tre ved Institutt for musikk, Griegakademiet, (èn ph.d.-vit og to ph.d.-KU), og tre ved Kunstakademiet, Institutt for samtidskunst (ph.d.-KU).
- Det ble ikke avholdt noen disputaser ved KMD i 2020.
- Tre kandidater var under sluttbedømming ved årsskiftet.
- Det forelå ved årsskiftet 2019-2020 én underkjenning med endelig vedtak fattet i fakultetsstyret 03.07.20. Kandidaten var opptatt ved ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid.
- Det er intet kjent frafall ved KMD på noen av ph.d.-programmene i 2020.
- Tre stipendiater fra det nasjonale stipendiatprogrammet i kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU), forløperen til ph.d.-graden i kunstnerisk utviklingsarbeid, var ved fakultetet ved utgangen av 2020.
- Fire av KU-kandidatene har p.t. BOA-finansiering.

En av kandidatene ved i ph.d.-KU har sitt ansettelsesforhold ved Universitetet i Tromsø, som KMD har inngått samarbeidsavtale med. Ytterligere to stipendiater til er i ferd med å tas opp. UiT har ikke eget ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid. Via avtalen er KMD med på å styrke det nasjonale fokuset på kunstnerisk utviklingsarbeid. En tilsvarende avtale med Høgskolen i Volda er under vurdering. Fakultetet arbeider kontinuerlig for å ha nok kandidater i programmene. Ambisjonen er å øke volum på begge, og på sikt ønsker fakultetet å etablere egen vitenskapelige ph.d.-program.

Fakultetet arbeider med rutiner for å forhindre underkjenninger, ved å lage systemer for oppfølging av kandidater som søker om sluttbedømmelse. Et forslag som er under utarbeiding, er å få til en faglig mentorordning som et supplement til veilederne, som en kvalitetssikrende instans i forbindelse med søknader om sluttbedømmelser i KU-programmet. Ph.d.-koordinator ble ansatt ved fakultetet 1.september i en øremerket stilling for administrativ støtte. FUU har dette året vært involvert i arbeidet med kvalitetssikring av rutiner omkring slutføring for å forhindre underkjenninger. FUU har arbeidet med programmet generelt, og med veiledersituasjon særlig. Det har også vært gjort et omfattende arbeid omkring forskningsetiske retningslinjer i kunstnerisk utviklingsarbeid⁵

KORONA-PANDEMIENS PÅVIRKNING

Korona-pandemien innebærer store faglige utfordringer for ph.d.-stipendiatene ved fakultetet. Avlyste, utsatte feltarbeid, utstillinger, konserter og live events skaper negative ringvirkninger når det gjelder progresjon og faglig utvikling i stipendiatprosjektene. Kunstnerisk utviklingsarbeid opererer i et felt som er særlig sårbart i forhold til økonomiske svingninger som dem vi opplever nå. Både

---

⁵ [Om forskningsetikk | Fakultet for kunst, musikk og design | UiB](#)

internasjonale og nasjonale samarbeidspartnere i kunst- og kulturfeltet med sårbar økonomi gjør planlegging og gjennomføring av sluttpresentasjoner og andre milepæler i ph.d.-løpet vanskelig. Forskerskolene har måtte omlegge til digitale tilbud. Effekten av stengte studioer og nedstengingsperioder, i tillegg til avlyste live arrangementer tærer på stipendiatene. Også problemstillinger og usikkerhet omkring digitale disputaser og problemer knyttet til sluttbedømming må kontinuerlig håndteres.

- 3 stipendiater søkte koronautsettelse i 2020, alle fikk forlengelse.
- 3 stipendiater har søkt så langt i 2021, alle har fått forlengelse.
- Snitt, forlengelse i 2020: 4,1 måneder.

Stipendiatene søker med utfyllende informasjon om hvordan pandemien har påvirket mulighetene for normal progresjon (opplæringsdel, veiledning, internasjonale nettverk, utlandsopphold, tilgang på studio og verksteder, helsemessige og sosiale aspekter etc.) på egne skjemaer. Uklar kommunikasjonen omkring prosedyrer for utsettelse har ført til noe uro. Det er vanlig å opplyse stipendiatene om at de bør vente til slutten av stipendiatperioden med å søke, for å ikke risikere å måtte søke flere ganger. FUU ønsker å lage tydeligere rutinebeskrivelser omkring korona-utsettelse.

FORHOLDET MELLOM FAKULTETETS PH.D.-UTDANNING OG FORSKNINGSSATSNINGER

En strategisk målsetting for fakultetet er å styrke bredde og samarbeid i fagmiljøet på tvers av forskningstradisjoner. Forskerutdanningen er svært viktig i denne sammenheng, og det er en ambisjon for KMD å ha stipendiater innen alle fakultetets fagfelt. KMD prioriterer følgende innsatsområder for forskerutdanningen⁶:

A Forskningsmiljø

B Veilederkompetanse

C Rekruttering

D Nasjonale og internasjonale nettverk

E Dokumentasjon

Kandidatene utformer sine egne prosjekt under relativt åpne tematiske fagfelt, eller tilknyttet utlysning. Det vektlegges stor selvstendighet i prosjektene for å ha gyldighet som selvstendige kunstneriske prosjekt. Graden av nyskapende forskning blir vektlagt. I tillegg utfyller ph.d.-tildelinger allerede eksisterende forskningsfelt. Fakultetet tildeler midler i tråd med strategi og handlingsplan. Strategiske vurderinger gjøres ved ansettelse og opptak av nye stipendiater. Fakultetet har også prosjekter med eksternfinansiering. Et eksempel er 'Gesture Matter and Soul' som er knyttet til et av UiBs satsningsområder, Globale utfordringer⁷. Ved rekruttering av stipendiater skal det vurderes om prosjektet kan forankres i fagmiljøet. Stipendiater skal i størst mulig grad inkluderes i forskergrupper og fagmiljø eller større forskningsprosjekt. Viktige forskningssatsninger er for eksempel *socially engaged art*, *lydkunst* og en styrking av komposisjonsfeltet. Musikkterapi har hatt et særlig fokus migrasjonsforskning og fikk tildelt midler til en stipendiatstilling for satsningsområdet for Globale

---

⁶ [Handlingsplaner ved KMD 2018- 2022 | Fakultet for kunst, musikk og design | UiB](#)

⁷ [Kunst Musikk Design \(uib.no\)](#)

utfordringer. Det organiseres felles møtepunkter for stipendiater og øvrig fagmiljø planmessig ved fakultetet. Målsettingen er og fortsatt styrke interdisiplinært forskningsarbeid, strategisk bruk av utlyste stillinger og integrering av stipendiater i forskningsmiljø/prosjekt.

KVALITETSARBEID I FORSKERUTDANNINGEN:

Den reviderte handlingsplanen for forskerutdanningen ved KMD tar systematisk for seg mål for kvalitetssikring for forskerutdanningen. Rutinene for og gjennomføring av midtveisevaluering som et godt kvalitetssikringsmål halvvegs i ved ph.d.-utdanningsløpet er et eksempel. Praksisen for midtveisevalueringen er i sin helhet beskrevet i følgende avsnitt. Det er enda ikke laget gode rutiner omkring bruken av framdriftsrapporter for kvalitetsforbedring ved fakultetet, det vil derfor være et av satsningsområdene for kvalitetsarbeidet i forskerutdanningen fremover. Emneevaluering foregår i forskerskolene, som også er beskrevet i det følgende.

MIDTVEISEVALUERING

Det har blitt gjennomført seks midtveisevalueringer ved fakultetet i 2020. Fire ved Institutt for musikk, Griegakademiet, og to ved Kunstakademiet- Institutt for samtidskunst. Ingen ved Institutt for design. Det settes sammen en komite bestående av instituttleder, forskningsleder og et faglig begrunnet, eksternt medlem. Midtveisevalueringen består av en offentlig del (en konsert, en fremføring, en utstilling eller en presentasjon) med påfølgende offentlig diskusjon. Deretter møter komiteen kandidaten alene, så veileder for til slutt å samles til for en konklusjon. Dersom progresjonen ikke er tilfredsstillende, settes det opp en tidslinje for oppfølging i rapporten⁸. Det har blitt løftet fram et ønske fra både stipendiater, instituttledere og veileder om å revidere rutinebeskrivelsen for midtveisevaluering. Stipendiatene ved KMD tildeles 1 ETCS for gjennomført midtveisevaluering.

I koronatiden har midtveiseevalueringene blitt gjennomført som enten heldigitale (4) eller hybride løsninger (2). Den sistnevnte løsningen er langt mer tid- og ressurskrevende enn de heldigitale, men stipendiatene selv opplever å få langt mer ut av en kombinasjon av utstilling/konsert med publikum til stede, i tillegg til digitale løsninger (hybride løsninger). Generelt er det et problem at komitemedlemmene ikke har mulighet til å delta fysisk i kandidatenes utstillinger og konserter. Det vanskeliggjør bedømmelsen, og digitale visninger/konsertopplevelser fremstår ofte som ufullstendige opplevelser. De vitenskapelige kandidatene ved KMD følger HFs programbeskrivelse for midtveisevalueringer⁹, og ingen slike har funnet sted i 2020.

OPPLÆRINGSDELEN

KMD tilbyr ingen faste ph.d.-emner, men samarbeider med Diku om Den nasjonale forskerskolen i kunstnerisk utviklingsarbeid og Grieg Research School (GRS). Alle stipendiatene i KU-programmet er tatt opp i den nasjonale forskerskolen for kunstnerisk utviklingsarbeid. Forskerskolen er finansiert av Kunnskapsdepartementet og er administrert av **Diku**. Alle gradsgivende institusjoner er i styret. Dette sikrer faglig forankring og relevant faglig utvikling av forskerskolen sitt undervisningstilbud. Styreleder er p.t prodekan og professor Anne-Helen Mydland. Forskerskolen tilbyr gjennom seminarer, samlinger og konferanser fellesfaglig opplæring for stipendiater i kunstnerisk utviklingsarbeid, og utgjør 20 ETCS i opplæringsdelen for KU-stipendiatene. Forskerskolen er tverrdisiplinær innen KU, og alle ph.d.- programmer i Norge har forskerskolen som obligatorisk del av programmene. Gjennom forskerskolen tilbys veiledersamlinger og ARF (Artistic Research Forum). Forskerskolen er sentral i

---

⁸ [KMDs rutiner for midtveisevaluering 26.08.19.pdf \(uib.no\)](#)

⁹ [Midtveisevaluering ved HF | Det humanistiske fakultet | UiB](#)

arbeidet med å styrke og utvikle ph.d.-graden nasjonalt og internasjonalt¹⁰. **Grieg Research School** in Interdisciplinary Music Studies (GRS) er administrert fra Griegakademiet, og er organisert i et konsortium bestående av flere aktører som er viktige i et tverrdisiplinært tilbud innen vitenskap og kunstnerisk metode. Alle institusjonene er en del av MusicNet West og UH Net West. Forskerskolen tilbyr både vitenskapelige og KU-stipendiater emner.¹¹ Stipendiatene i KU-programmet skal gjennomføre 30 studiepoeng i graden, som ved de andre ph.d.-programmene ved UiB. Den selvvalgte delen av opplæringen utgjør 10 ETCS. De vitenskapelige stipendiatene følger HFs forskrift for felles opplæringsdel. Det pågår et samarbeid mellom KMD og SA om oppbygging av emnestruktur i FS for å kunne registrere fortløpende de emnene ved forskerskolene stipendiatene gjennomfører.

AVSLUTTENDE KOMMENTAR

Fra et administrativt ståsted oppleves det at fakultetet har noen utfordringer i administreringen og gjennomføringen av ph.d.-utdanningen. Utskiftninger i administrativ linje, samt uklare grensesnitt mellom sentrale enheter (HR/økonomi) og fakultet, og mellom institutt og fakultet preger enda organiseringen av forskerutdanningen. Også manglende rutiner for dokumentasjon (ePhorte-kompetanse) og mangelfull FS – kompetanse ved fakultetet byr på administrative utfordringer i kombinasjon med uklare linjer og grensesnitt. En annen utfordringer har vært kandidater i overgang mellom programmer (fra PKU, programmet, kalt «stipendiatprogrammet», som har blitt erstattet av ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid). Det finnes også en «identitetsproblematikk» for de vitenskapelige stipendiatene som følger HFs forskrift for forskerutdanningen. Forskerutdanningen ved KMD er fremdeles i en viktig utviklingsfase.

Forsidebilde: Tao Vrhovec Sambolec, Rhythms of Presence, 2016

---

¹⁰ [Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid \(diku.no\)](http://diku.no)

¹¹ [Grieg Research School in Interdisciplinary Music Studies | University of Bergen \(uib.no\)](http://uib.no)